

Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS)

2002

AM0201

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Sysselsättning, förvärvsarbete och arbetstider

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB AM/FS 701 89 Örebro

Kontaktperson: Annika Norlén

Telefon: 019-17 67 64

Telefax: 019-17 67 51

e-post: annika.norlen@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB AM/FS 701 89 Örebro

Kontaktperson: Annika Norlén

Telefon: 019-17 67 64

Telefax: 019-17 67 51

e-post: annika.norlen@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter föreligger enligt lagen om den officiella statistiken, SFS 2001:99 och SCB:s föreskrifter, SCB-FS 1992:28, samt SCB:s föreskrifter SCB-FS 2000:26 för den offentliga delen.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

A.9 EU-reglering

I maj 1998 beslöt EU om en förordning (1165/98) angående bl.a. den kortperiodiska sysselsättningsstatistiken, Short Term Statistics. Denna reglerar

statistiken fr.o.m. 1999.

A.10 Syfte och historik

Syftet med den kortperiodiska sysselsättningstatistiken är främst att med hög precision snabbt indikera förändringar av antalet anställda på detaljerad näringsgrensnivå. Ett annat syfte är att presentera sysselsättningsuppgifter över hela arbetsmarknaden fördelat på län. Produkten informerar också om aktuella företagsanknutna variabler såsom frånvaro och personalomsättning. Produkten omfattade tidigare dels en månadsstatistik över löner och sysselsättning för industriarbetare, dels fyra kvartalsundersökningar över sysselsättning för andra näringsgrenar inom den privata sektorn. Bristande täckning av den privata sektorn samt svårigheter i jämförbarhet avseende variabelinnehåll, mätperioder och definitioner motiverade en omläggning av statistiken till en enda undersökning avseende den privata sektorn. Denna omläggning genomfördes 1989.

Undersökningen avseende offentlig sektor tillkom 1996 och var då en totalundersökning av statlig, kommunal och landstingssektorn. Från och med 2001 undersöks även offentlig sektor med ett arbetsställeurval, dock fortsatte totalundersökningen av offentlig sektor under 2001 och 2002 för att kunna länka serierna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används i huvudsak av SCB:s enhet för nationalräkenskaperna som underlag för beräkningar i nationalräkenskaperna. Näringsdepartementet och konjunkturinstitutet använder också statistiken för prognoser och bedömningar. Även finansdepartementet och Riksbanken är användare av statistiken.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgifter avseende privat sektor samlas in m.h.a. en postenkät från ett urval (19 500) av arbetsställen. Samtliga aktiva arbetsställen från Företagsdatabasen (FDB) som har minst en anställd tillhörande privat sektor utgör ramen för undersökningen. Via enkäten samlas uppgifter in om antalet anställda uppdelat på anställningsform och kön samt uppgifter om frånvaro och personalomsättning. Även uppgifter avseende den offentliga sektorn, med ett urval på ca 5 800 arbetsställen, samlas in via en postenkät.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Huvudsyftet med den företagsbaserade undersökningen är dels att med hög precision snabbt indikera förändringar av antalet anställda på detaljerad näringsgrensnivå, dels att kunna redovisa företagsanknutna variabler såsom sjukfrånvaro och personalomsättning. Ett annat syfte är att presentera sysselsättningsuppgifter för hela arbetsmarknaden fördelat på län.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken redovisar skattade värden på aggregat. De variabler som mäts är antalet anställda, antalet frånvarande samt personalomsättningen. Redovisningen sker efter sektorer, näringsgren, storleksklass, län och kön.

1.1.1 Objekt och population

Privat sektor: Målobjekt är arbetsställe. Arbetsställe definieras som varje adress, fastighet eller grupp av närliggande fastigheter där företaget bedriver verksamhet. Alla företag har minst ett arbetsställe. Målpopulationen utgörs av de arbetsställen inom privat sektor som har någon anställd enligt Företagsdatabasen (FDB). Med privat sektor avses enskilda firmor, enkelt bolag, handelsbolag, kommanditbolag, aktiebolag, ekonomiska- och ideella föreningar och stiftelser. Offentligt ägda aktiebolag, affärsverken och riksbanken förs dessutom hit.

Branschen transport, magasinering och kommunikationer (SNI I) redovisas exklusive ombordsanställda i utrikes och kustsjöfart registrerade i Sverige.

Offentlig sektor: Målobjekt är arbetsställe. Målpopulationen utgörs av arbetsställen inom kommuner, landsting och statliga myndigheter som har någon anställd enligt FDB.

1.1.2 Variabler

Anställda *Antalet anställda totalt* vid mättillfället inom samtliga sektorer avser personer (inkl deltids- och visstidsanställda) som var anställda en angiven dag under undersökningsperioden. Som anställda räknas även personer som vid mättillfället inte var i tjänst på grund av arbetstidens förläggning, sjukdom, semester, tjänstledighet eller dylikt. Verksamma ägare i aktiebolag är inkluderade. En anställd som har anställning vid flera olika arbetsställen räknas flera gånger. Om en anställd däremot har flera tjänster inom samma arbetsställe räknas denne bara en gång.

Antalet visstidsanställda vid mättillfället avser personer (såväl heltids- som deltidsanställda) som anställts för viss period eller visst uppdrag (t ex semestervikarier). Undantagna är exempelvis personer i arbetspraktik.

Frånvarande

Frånvaron redovisas efter tre frånvaroorsaker:

- a) sjukdom
- b) semester
- c) övrig frånvaro som kan vara semesterlönegrundande- eller ej semesterlönegrundande frånvaro. Hit räknas ledighet med havandeskaps- eller föräldrapenning, ledighet för smittbärare, ledighet för viss utbildning enligt studiestödslagen, facklig utbildning, militär repetitionsutbildning, civilförvarsutbildning, permittering kompensationsledighet, militär grundutbildning, semesterpermittering och arbetskonflikt.

Nyanställda

Totalt antal anställda som har anställts vid arbetsstället under månaden.

Avgångna

Totalt antal anställda som har lämnat arbetsstället efter uppsägning eller på egen begäran under månaden.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattade värden på aggregat.

Totaler skattas med

$$\hat{Y}_q = \sum_h^H \frac{N_h}{m_h} \sum_j^{m_h} w_{hj} y_{hj}^*$$

där

q = redovisningsgrupp, h = stratum, H = antal stratum

N_h = antal objekt i bruttopopulationen

m_h = antal objekt som svarat inklusive objekt som ej tillhör undersökningspopulationen

$y_{hj}^* = y_{hj}$ om objekt j tillhör redovisningsgrupp q , 0 annars

w_{hj} = kalibreringsvikt

1.1.4 Redovisningsgrupper

Skattningarna redovisas för olika gruppindelningar. Dessa definieras av arbetsställets sektortillhörighet, näringsgren (enligt SNI), storleksklass och län.

1.1.5 Referenstider

Uppgifterna avser hela kvartalet.

1.2 Fullständighet

Undersökningen belyser en viktig aspekt av sysselsättning nämligen uppdelningen mellan tillsvidare- och visstidsanställda tillsammans med kön. Det finns intresse av att se på sjukfrånvaro från företagets perspektiv som tas fram i undersökningen. Personalomsättningsmättet uppdelat på anställningsform har visat sig vara en viktig konjunktur indikator.

Det är inte möjligt med dagens utformning att ta fram arbetslöshetstal eller sysselsättningsgrad från undersökningen.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

En osäkerhetskälla för undersökningen inom den privata är att den är baserade på urval. För totalaggregatet är den relativa osäkerhetsmarginalen cirka 1 procent. För delaggregaten (olika näringsgrenar) är det en spridning på den relativa osäkerhetsmarginalen upp till cirka 20 procent.

Frånvarouppgifterna inom byggindustrin i den privata sektorn bör tolkas med viss försiktighet, då bortfallet är stort för denna fråga i arbetsställen med 100 anställda eller fler.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalsramen skapades ur FDB i mars och består av arbetsställen/enheter som där är registrerade som aktiva. Den urvalsmetod som används ger ett obundet slumpmässigt urval (OSU) av arbetsställen inom strata.

Utvalda arbetsställen byts successivt ut enligt en given metod (JALES-metoden) för att minska företagens uppgiftslämnarbörda. Bruttopopulationen stratifieras efter näringsgren och storleksklass.

Insamling av uppgifter sker med hjälp av blanketter som sänds ut och samlas in varje kvartal.

Privat sektor

Näringsgrenar: SNI 01–93.

Storleksklasser:

Storleksklass	Antal anställda
2	1 – 4
3	5 – 9
4	10 – 49
6	50 – 99
7	100 –

Offentlig sektor

Näringsgrenar: SNI 01–93.

Storleksklasser:

Storleksklass	Antal anställda
1	1 – 49
2	50 – 499
3	500 –

I undersökningen för fjärde kvartalet år 2002 och första kvartalet 2003 uppgår urvalet för den privata sektorn till ca 19 500 arbetsställen och 7 900 arbetsställen för den offentliga sektorn som allokeras över olika strata. De arbetsställen som har fler än 99 anställda inom privat sektor och fler än 499 anställda inom offentlig sektor totalundersöks. Dessa arbetsställen uppgår till ca 4 000 respektive 150 stycken i antal och ingår i undersökningen varje månad. Övriga arbetsställen fördelas slumpvis i tre lika stora delar inom varje stratum där varje tredjedel svarar för en månad vardera i kvartalet. Genom att tredela urvalet speglas kvartalet bättre än om endast en månad i kvartalet undersöks.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten då urvalsramen upprättas och undersökningsperioderna sker fortlöpande förändringar av företag och arbetsställen. Arbetsställen nybildas, slås samman, delas eller upphör helt. Den dynamiska undersökningspopulationen överensstämmer inte helt med målpopulationen, varför täckningsfel uppstår. Ytterligare en orsak till täckningsfel är eftersläpningen i uppdateringen av urvalsramen. I statistiken medför detta en mindre underskattning i nivåerna av antalet anställda medan påverkan på förändringsskattningarna torde vara liten. För att kompensera för

undertäckningen dras ett urval halvårsvis.

Tidpunkten för urvalsdragning sker i augusti avseende kvartal 4 samma år och kvartal 1 påföljande år, och i mars avseende kvartal 2 och 3 samma år. Därmed tidigareläggs urvalsdragningen med ett kvartal fr.o.m kvartal 4 2001. Detta kan innebära en viss nivåskillnad i skattningarna p.g.a. ovanstående resonemang om undertäckning.

Övertäckningen inom den privata sektorn uppgick under tredje kvartalet 2002 till ca 6 procent. Motsvarande siffra för den offentliga sektorn var ca 11 procent.

2.2.3 Mätning

För de utvalda arbetsställena insamlas uppgifter om de ovan nämnda variablerna under en angiven arbetsdag i mät månaden med hjälp av en postenkät. Den angivna arbetsdagen är alltid onsdagen i mitten av mät månaden.

Som i alla undersökningar med postenkäter kan felaktiga svar på frågorna förekomma på grund av missförstånd, tidsbrist eller bristande engagemang hos uppgiftslämnaren. En enklare mätfelstudie avseende industrin har sammanställts avseende första kvartalet 2001.

2.2.4 Svartsbortfall

I den privata sektorns undersökning avseende 3:e kvartalet 2002 uppgick bortfallet till 7,3 procent av de utvalda arbetsställena. Bortfallet månadsvis var 6,1 procent för juli, 6,3 procent för augusti och 6,4 procent för september. Inom offentlig sektor var bortfallet 0 procent för variabeln antalet anställda (detta då totalundersökningen avseende offentlig sektor fortsatt även under 2002 för denna variabel) och för frånvarovariablerna och personalomsättningen 11,7 procent. Bortfallet redovisas med avseende på ej inkomna blanketter vilket inte är det samma som antalet arbetsställen.

Åtgärder för att minska bortfallet är utsändning av tack- och påminnelsekort, påminnelsebrev samt därefter telefonpåminnelser. Uppgiftslämnarplikt föreligger för samtliga urvalsobjekt inom alla sektorer.

För att minska bortfallsfelets storlek görs imputeringar. Kompensationsvägning med rak uppräknings tillämpas. För de arbetsställen som ingår i undersökningen varje månad används medelvärdet av de inkomna svaren då bortfall förekommer på enskilda månader.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel uppkommer t.ex. i samband med skanning och granskning. Dessa fel bedöms som små. Inkomna enkäter genomgår en manuell förgranskning innan skanning. När uppgifterna har skannats sker automatiskt en maskinell granskning där materialet genomgår ett bakomliggande kontrollprogram. Cirka 11 procent av enkäterna brukar innehålla uppgifter som inte uppfyller kontrollprogrammets krav. Vid behov telefonkontaktas uppgiftslämnaren. Innan materialet räknas upp till totaler imputeras delar av bortfallet och arbetsställen med extremvärden kontrolleras via grafisk granskning.

2.2.6 Modellantaganden

Användningen av rak uppräknings för bortfallskompensation bygger på antagandet att bortfallet kan betraktas som helt slumpmässigt. Om detta inte är

fallet finns risk för att skattningarna kommer att innehålla skevheter vilket i sin tur bland annat medför att konfidensintervallens trolighetsgrad minskar.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Datorprogrammet för beräkning av osäkerhetsmarginaler för undersökningens aggregat-skattningar finns. Av utrymmesskäl anges inte osäkerhetsmått för alla skattningar i den publicerade statistiken.

De redovisade osäkerhetsmåten definieras som:

$1.96 * (\text{skattningens medelfel})$

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningsfrekvens är månadsvis och kvartalsvis. Publiceringsfrekvensen är kvartalsvis.

3.2 Framställningstid

Publicering sker cirka 6 veckor efter mätkvartalets utgång.

3.3 Punktlighet

Undersökningen framställs enligt publiceringsplan.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De kvartalsvisa undersökningarna inom privat sektor har genomförts med samma definitioner och metodik alltsedan starten 1989. Det som har påverkats är statistiken som är fördelad på näringsgren i och med omläggningen till SNI 92 från och med 1:a kvartalet 1995. Fr. o. m. 1:a kvartalet 1996 har statistiken utökats med en totalundersökning av den offentliga sektorn. Fr. o. m. 1:a kvartalet 1997 infördes en ny urvalsdesign på privat sektor som sedermera byttes tillbaka till den gamla, vilket påverkar precisionen i förändringsskattningarna på fin branschnivå under 1997 och 1998. En ny estimator infördes första kvartalet 1999 för den privata sektorn, vilket påverkar nivåskattningarna. Fr.o.m. 3:e kvartalet 2000 infördes en ny urvalsdesign för att möjliggöra månadsstatistik samt att estimeras medelfelet på ett mera korrekt sätt än tidigare.

Fr.o.m. 1:a kvartalet 2001 genomförs undersökningen av den offentliga sektorn med arbetsställeurval. För att kunna länka totalundersökningen med den nya urvalsundersökningen fortsatte totalundersökningen även under år 2001. Då skattningarna för urvalsundersökningen på offentlig sektor visade sig vara alltför osäkra har siffrorna avseende den undersökningen ännu ej publicerats. Under 2002 har totalundersökningen fortsatt och skattningarna från denna är de siffror som är publicerade avseende variabeln antal anställda.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken redovisas enligt branschstandard SNI 92 på två siffernivå. SNI 92 har som bas EU:s näringsgrensstandard NACE rev. 1 (NACE = Nomenclature Générale des Activités dans les Communautés Européennes.). Även den regionala indelning är anpassad efter EU:s NUTS standard.

Uppgifter om antalet anställda lämnas till Eurostat varje kvartal via undersökningen Short Term Statistics (STS). Jämförbara uppgifter lämnas även av andra medlemsländer inom EU.

Vad det gäller sektorindelning följer undersökningen den standard som används på SCB för arbetsmarknadsstatistik.

Olikheter kan finnas i populationsavgränsningar som gör att det uppstår svårigheter att jämföra andra variabler trots samma branschindelning.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Månatlig sysselsättningsstatistik redovisas för hela arbetsmarknaden i arbetskraftsundersökningarna (AKU). En annan viktig källa är den årliga registerbaserade sysselsättningsstatistiken (RAMS). Dessa undersökningar är inte direkt jämförbara med den kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (KS), huvudsakligen beroende på skillnader i undersökningsmetod, definitioner och mättidpunkt.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Förutom SM:et finns en sysselsättningstabell och en sjukfrånvarotabell som publiceras i Statistisk årsbok (SÅ). I Sveriges Statistiska databaser finns kvartalsvisa uppgifter för sysselsättningen och för sjukfrånvaron.

5.2 Presentation

Se SM:et

5.3 Dokumentation

Dokumentation avseende undersökningen finns publicerad i Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken, 1992:6.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Tabellfilerna för årgångarna 1989-1994 är arkiverade i sin helhet vid Riksarkivet. Resterande årsfiler finns lagrade i PC-miljön. Forskare, utredare m.fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat material för egen bearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

Kontaktperson: Annika Norlén AM/FS tel 019 - 17 67 64